CONCLUSIE VAN ADVOCAAT-GENERAAL
P. CRUZ VILLALÓN
van 8 september 2015 [1]

Zaak C-300/14

Imtech Marine Belgium NV
tegen
Radio Hellenic SA

[verzoek van het Hof van Beroep te Antwerpen (België) om een prejudiciële beslissing]

„Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken — Verordening (EG) nr. 805/2004 — Europese executoriale titel voor niet-betwiste schuldvorderingen — Voorwaarden voor waarmerking — Op nationale procedures toepasselijke minimumnormen — Recht van de schuldenaar op verdediging — Artikel 19 — Heroverweging in uitzonderingsgevallen — Taken van de griffier”

1. Deze zaak biedt het Hof voor het eerst de gelegenheid artikel 19, lid 1, van verordening nr. 805/2004 [2] (hierna: „EET-verordening”) uit te leggen. Deze verordening stelt, in het kader van de invoering van een Europese executoriale titel voor niet-betwiste schuldvorderingen, een reeks minimumnormen vast waaraan het procesrecht van alle lidstaten moet voldoen opdat de schuldenaar kan verzoeken om waarmerking van een beslissing inzake een niet-betwiste schuldvordering in die uitzonderlijke gevallen waarin hij, buiten zijn schuld, de schuldvordering niet heeft kunnen betwisten of geen verweer heeft kunnen voeren. Het uiteindelijke doel van deze minimumnormen is te waarborgen dat het recht op verdediging van de schuldenaar tegen wie een als Europese executoriale titel gewaarmerkte beslissing ten uitvoer kan worden gelegd, in de lidstaat van oorsprong altijd daadwerkelijk is geëerbiedigd. Daarbij moet in aanmerking worden genomen dat, als gevolg van de afschaffing van het exequatur, de gerechten van de lidstaat van tenuitvoerlegging de gewaarmerkte beslissing niet kunnen onderwerpen aan enige vorm van toetsing.

2. In casu vraagt de verwijzende rechter, die in hoger beroep moet beslissen of een in eerste aanleg gegeven rechterlijke beslissing kan worden gewaarmerkt als Europese executoriale titel, zich af in hoeverre de procedurele minimumnormen van de EET-verordening, met name van artikel 19 hiervan, in het Belgische recht daadwerkelijk worden geëerbiedigd. In dat kader verzoekt de verwijzende rechter het Hof om een prejudiciële beslissing over vijf vragen, aan de hand waarvan hij zou moeten kunnen bepalen of het Belgische recht al dan niet aansluit bij de eisen van genoemd artikel 19, en bijgevolg, of door Belgische gerechten gegeven beslissingen inzake niet-betwiste schuldvorderingen in beginsel kunnen worden gewaarmerkt als Europese executoriale titels.

1 — Oorspronkelijke taal: Spaans.

2 — Verordening (EG) van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 tot invoering van een Europese executoriale titel voor niet-betwiste schuldvorderingen (PB L 143, blz. 15).

I – **Toepasselijke bepalingen**

A – *Unierecht*

3. Artikel 1 van de EET-verordening bepaalt: „Deze verordening heeft ten doel om door de vastlegging van minimumnormen een Europese executoriale titel voor niet-betwiste schuldvorderingen in het leven te roepen ten behoeve van het vrije verkeer van beslissingen, gerechtelijke schikkingen en authentieke akten in alle lidstaten zonder dat in de lidstaat van tenuitvoerlegging een intermediaire procedure hoeft te worden ingeleid voorafgaand aan de erkenning en tenuitvoerlegging".

4. Van de zesentwintig overwegingen van de EET-verordening moeten in het kader van deze zaak genoemd worden:

„[...]

(10) Wanneer een gerecht in een lidstaat een beslissing inzake een niet-betwiste schuldvordering heeft gegeven in een gerechtelijke procedure waarin de schuldenaar zich afzijdig heeft gehouden, is de afschaffing van elke vorm van controle in de lidstaat van tenuitvoerlegging onlosmakelijk verbonden met en afhankelijk van het bestaan van voldoende waarborgen voor de inachtneming van de rechten van de verdediging.

(11) Deze verordening heeft tot doel de grondrechten te bevorderen, en neemt de beginselen in acht die met name in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie zijn vastgelegd. Daarbij wordt in het bijzonder het recht op een eerlijk proces, zoals dat wordt erkend in artikel 47 van het Handvest, volledig geëerbiedigd.

(12) Minimumnormen dienen te worden vastgesteld voor de procedure die tot de beslissing leidt, teneinde ervoor te zorgen dat de schuldenaar, zo tijdig en op zodanige wijze als met het oog op zijn verdediging nodig is, in kennis wordt gesteld van de tegen hem ingestelde vordering, van de vereisten voor zijn actieve betrokkenheid bij de procedure om de vordering te betwisten, en van de gevolgen indien hij zich afzijdig houdt.

[...]

(17) De gerechten die bevoegd zijn te controleren of de procedurele minimumnormen volledig zijn nageleefd, dienen, indien dat het geval is, een gestandaardiseerd bewijs van waarmerking als Europese executoriale titel te verstrekken dat deze controle en de resultaten ervan transparant maakt.

(18) Op grond van het wederzijdse vertrouwen in de rechtspleging in de lidstaten kan door een gerecht van een lidstaat worden vastgesteld dat aan alle voorwaarden voor erkenning als Europese executoriale titel is voldaan, zodat een beslissing in alle andere lidstaten ten uitvoer kan worden gelegd, zonder rechterlijke toetsing van de toepassing van de procedurele minimumnormen in de lidstaat waar de beslissing ten uitvoer moet worden gelegd.

(19) Deze verordening behelst geen verplichting voor de lidstaten hun nationale wetgeving aan te passen aan de procedurele minimumnormen die in deze verordening zijn vastgesteld. Zij verschaft daartoe wel een prikkel, door een snellere en efficiëntere tenuitvoerlegging van beslissingen in andere lidstaten slechts mogelijk te maken indien aan deze minimumnormen wordt voldaan."

5. Artikel 6, lid 1, van de EET-verordening bepaalt:

„1. Een in een lidstaat gegeven beslissing inzake een niet-betwiste schuldvordering wordt, op te eniger tijd aan het gerecht van oorsprong gedaan verzoek, als Europese executoriale titel gewaarmerkt, indien:

a) de beslissing in de lidstaat van oorsprong uitvoerbaar is, en

b) de beslissing niet strijdig is met de bevoegdheidsregels van de afdelingen 3 en 6 van hoofdstuk II van verordening (EG) nr. 44/2001, en

c) de gerechtelijke procedure in de lidstaat van oorsprong aan de in hoofdstuk III gestelde vereisten voldeed, wanneer het gaat om een niet-betwiste schuld in de zin van artikel 3, lid 1, onder b) of c), en

d) de beslissing is gegeven in de lidstaat van de woonplaats van de schuldenaar in de zin van artikel 59 van verordening (EG) nr. 44/2001, wanneer:

— een schuldvordering niet-betwist is in de zin van artikel 3, lid 1, onder b) of c), en

— betrekking heeft op een overeenkomst gesloten door een persoon, de consument, voor een gebruik dat als niet bedrijfs- of beroepsmatig kan worden beschouwd, en

— de consument de schuldenaar is."

6. Conform artikel 12, lid 1, van de EET-verordening, het eerste artikel van hoofdstuk III, met als opschrift „Minimumnormen voor procedures betreffende niet-betwiste schuldvorderingen", kan „een beslissing inzake een schuldvordering die onbetwist is in de zin van artikel 3, lid 1, onder b) of c), [...] alleen als Europese executoriale titel worden gewaarmerkt indien de gerechtelijke procedure in de lidstaat van oorsprong aan de in dit hoofdstuk vastgestelde vormvoorschriften voldeed".

7. Tot hoofdstuk III behoort ook artikel 19 van de EET-verordening, met als opschrift „Minimumnormen voor heroverweging in uitzonderingsgevallen", waarin wordt bepaald:

„1. Een beslissing overeenkomstig de artikelen 13 tot en met 18 kan enkel worden gewaarmerkt als Europese executoriale titel indien de schuldenaar volgens het recht van de lidstaat van oorsprong kan verzoeken om heroverweging van de beslissing als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

a) i) betekening of kennisgeving van het stuk dat het geding inleidt of een gelijkwaardig stuk, dan wel in voorkomend geval, van de dagvaarding of oproep voor een terechtzitting is geschied op een van de in artikel 14 vermelde wijzen, en

ii) betekening of kennisgeving buiten zijn schuld niet zo tijdig is geschied als met het oog op zijn verdediging nodig was,

of

b) de schuldenaar de vordering niet heeft kunnen betwisten wegens overmacht of wegens buitengewone omstandigheden buiten zijn wil,

mits de betrokkene in beide gevallen onverwijld handelt.

2. Dit artikel laat de mogelijkheid voor lidstaten om een heroverweging van de beslissing onder gunstiger voorwaarden dan de in lid 1 genoemde, onverlet."

B – *Nationaal recht*

8. Het Belgisch Gerechtelijk Wetboek (hierna: „Ger. Wb.") bevat de navolgende voor deze zaak relevante bepalingen:

— Artikel 50 Ger. Wb.: „De termijnen, op straffe van verval gesteld, mogen niet worden verkort of verlengd, zelfs met instemming van partijen, tenzij dat verval gedekt is onder de omstandigheden bij de wet bepaald. Indien de termijn van hoger beroep of verzet voorzien in de artikelen 1048 en 1051 en 1253 quater, c) en d), binnen de gerechtelijke vakantie begint te lopen en ook verstrijkt, wordt hij verlengd tot de vijftiende dag van het nieuw gerechtelijk jaar."

— Artikel 55 Ger. Wb.: „Wanneer de wet bepaalt dat ten aanzien van de partij die in België noch woonplaats, noch verblijfplaats, noch gekozen woonplaats heeft, de termijnen die haar verleend werden dienen verlengd te worden, dan bedraagt die verlenging: 1) vijftien dagen, wanneer de partij in een aangrenzend land of in het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië verblijft; 2) dertig dagen, wanneer zij in een ander land van Europa verblijft; 3) tachtig dagen, wanneer zij in een ander werelddeel verblijft."

— Artikel 860 Ger. Wb.: „Wat de verzuimde of onregelmatig verrichte vorm ook zij, geen proceshandeling kan nietig worden verklaard, indien de wet de nietigheid ervan niet uitdrukkelijk heeft bevolen. De termijnen om een rechtsmiddel aan te wenden zijn evenwel voorgeschreven op straffe van verval. De andere termijnen worden slechts dan op straffe van verval bepaald wanneer de wet het voorschrijft."

— Artikel 1048 Ger. Wb.: „Onder voorbehoud van termijnen die worden bepaald in supranationale en internationale bepalingen, is de termijn om verzet aan te tekenen één maand te rekenen vanaf de betekening van het vonnis of de kennisgeving ervan overeenkomstig artikel 792, tweede en derde lid. Heeft de niet verschenen partij geen woon- of verblijfplaats of geen gekozen woonplaats in België, dan wordt de termijn van verzet verlengd overeenkomstig artikel 55."

— Artikel 1051 Ger. Wb.: „Onder voorbehoud van termijnen die worden voorzien in supranationale en internationale bepalingen, is de termijn om hoger beroep aan te tekenen één maand, te rekenen vanaf de betekening van het vonnis of de kennisgeving ervan overeenkomstig artikel 792, tweede en derde lid. Deze termijn loopt eveneens vanaf de dag van die betekening ten aanzien van de partij die het vonnis heeft doen betekenen. Heeft een van de partijen aan wie of op wier verzoek het vonnis is betekend, geen woon- of verblijfplaats of geen gekozen woonplaats in België, dan wordt de termijn van hoger beroep verlengd overeenkomstig artikel 55. Hetzelfde geldt wanneer één van de partijen aan wie het vonnis ter kennis is gebracht overeenkomstig artikel 792, tweede en derde lid, in België geen woon- of verblijfplaats of geen gekozen woonplaats heeft."

II – **Hoofdgeding en prejudiciële vragen**

9. Imtech Marine Belgium NV (hierna: „Imtech"), gevestigd in België, heeft diverse diensten verleend aan Radio Hellenic, gevestigd in Griekenland. Aangezien Radio Hellenic niet had voldaan aan haar betalingsverplichting jegens Imtech van 23 506,99 EUR, heeft Imtech Radio Hellenic in België gedagvaard en gevorderd dat zij, conform de EET-verordening, bij vonnis werd veroordeeld tot betaling, en dat dit vonnis werd gewaarmerkt als Europese executoriale titel. De rechter in eerste aanleg, de Rechtbank van koophandel te Antwerpen (België), heeft de vordering van Imtech ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond verklaard. Radio Hellenic werd bij verstek veroordeeld tot betaling van het verschuldigde bedrag (vermeerderd met vertragingsrente, de kosten van het geding en een in de overeenkomst tussen partijen vastgelegde schadevergoeding). De rechter oordeelde echter dat het vonnis niet kon worden gewaarmerkt als Europese executoriale titel, zoals Imtech had verzocht,

aangezien hij van mening was dat de Belgische wetgeving niet voldoet aan de procedurele minimumnormen van de EET-verordening. Imtech heeft bij het Hof van Beroep te Antwerpen hoger beroep aangetekend tegen het feit dat het in eerste aanleg gewezen vonnis niet werd gewaarmerkt als Europese executoriale titel.

10. Gezien de in de Belgische rechtspraak en rechtsleer bestaande controverse over de vraag of het Belgische recht al dan niet voldoet aan de minimumnormen voor heroverweging in uitzonderingsgevallen in de zin van artikel 19 van de EET-verordening – in het bijzonder wanneer, zoals in casu, de schuldenaar bij verstek is veroordeeld en de termijn voor het instellen van de in het Belgische recht voorziene rechtsmiddelen tegen bij verstek gegeven beslissingen is verstreken –, heeft het Hof van Beroep te Antwerpen de behandeling van de zaak geschorst en het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

„1) Maakt het niet rechtstreeks toepassen van de [EET-]verordening een schending uit van artikel 288 [VWEU], doordat

— de Belgische wetgever heeft nagelaten om voormelde verordening om te zetten in Belgische wetgeving, en

— de Belgische wetgever nagelaten heeft – niettegenstaande het verzet en hoger beroep voorzien is in Belgische wetgeving – een heroverwegingsprocedure in te voegen?

2) In ontkennend geval, aangezien een verordening (EG) rechtstreekse werking heeft, wat wordt er verstaan onder ‚heroverweging van een beslissing' in artikel 19[, lid 1,] van de [EET-]verordening? Moet er enkel in een heroverwegingsprocedure worden voorzien indien de betekening of kennisgeving van een dagvaarding/geding inleidende akte gebeurd is op een in artikel 14 van de [EET-]verordening bedoelde wijze, met andere woorden zonder bewijs van ontvangst? Biedt de Belgische wetgeving geen voldoende garanties om te voldoen aan de criteria van ‚heroverwegingsprocedure' voorzien in artikel 19[, lid 1,] van de [EET-]verordening met het verzet conform de artikelen 1047 e.v. [Ger. Wb.] en hoger beroep conform de artikelen 1050 e.v. [Ger. Wb.]?

3) Biedt artikel 50 [Ger. Wb.], dat toelaat om de in artikel 860, tweede lid, 55 en 1048 [Ger. Wb.] vermelde vervaltermijnen te verlengen in geval van overmacht of wegens buitengewone omstandigheden buiten de wil van de betrokkenen[,] voldoende bescherming in de zin van artikel 19[, lid 1, onder b),] van de [EET-]verordening?

4) Is de waarmerking als Europese executoriale titel voor niet-betwiste schuldvorderingen een rechtsprekende handeling die gevorderd moet worden in de inleidende akte? In bevestigend geval: dient de rechter de beslissing te waarmerken als Europese executoriale titel en dient de griffier het bewijs van waarmerking af te leveren? In ontkennend geval: kan het de taak zijn van een griffier om de beslissing te waarmerken als Europese executoriale titel?

5) In het geval dat de waarmerking als Europese executoriale titel geen rechtsprekende handeling is, kan de verzoeker – die niet de inleidende akte heeft aangewend om een Europese executoriale titel te vorderen – achteraf, na het definitief worden van de beslissing, de griffier verzoeken om de beslissing te waarmerken als Europese executoriale titel?"

11. Aangezien het Hof de aangevoerde motivering onvoldoende achtte, heeft het de verwijzende rechter verzocht om toezending van de in zijn verwijzingsbeslissing aangehaalde nationale wetteksten, de relevante nationale rechtspraak en aanvullende informatie betreffende de tweede subvraag van de tweede prejudiciële vraag en de vijfde prejudiciële vraag. Het Hof van Beroep te Antwerpen heeft de verzochte informatie en toelichtingen aangedragen.

12. In deze procedure zijn opmerkingen ingediend door de Portugese regering, de Belgische regering, de Poolse regering en de Europese Commissie.

III – **Analyse**

13. In het algemeen wil ik erop wijzen dat, volgens de artikelen 6, lid 1, onder c), en 12 van de EET-verordening, een bij verstek gewezen rechterlijke beslissing, zoals in casu, alleen als Europese executoriale titel kan worden gewaarmerkt als is voldaan aan de minimumvoorwaarden van de artikelen 13 e.v. van deze verordening, die beogen te waarborgen dat de schuldenaar de noodzakelijke informatie over de procedure heeft ontvangen en in ieder geval de mogelijkheid heeft gehad om te worden gehoord en zijn verdediging te voeren.[3] In die context moet ook artikel 19 van genoemde verordening worden begrepen. De prejudiciële vragen van het Hof van Beroep te Antwerpen hebben betrekking op de uitlegging van dit artikel.

A – *Eerste prejudiciële vraag*

14. Met zijn eerste prejudiciële vraag wenst de verwijzende rechter te vernemen of het feit dat de Belgische nationale wetgeving mogelijkerwijs niet is aangepast aan het bepaalde in de EET-verordening, in het bijzonder ten aanzien van een heroverwegingsprocedure in uitzonderingsgevallen, een schending uitmaakt van artikel 288 VWEU, voor zover dit voorschrijft dat verordeningen verbindend zijn in al hun onderdelen.

1. Voornaamste argumenten van partijen

15. De interveniënten die opmerkingen hebben ingediend in verband met deze eerste prejudiciële vraag, zijn allen van mening dat de EET-verordening de lidstaten niet verplicht om in hun rechtsstelsels te beschikken over een bepaalde heroverwegingsprocedure. Indien een dergelijke mogelijkheid niet is voorzien in een lidstaat, kunnen de gerechten van die lidstaat een rechterlijke beslissing echter niet waarmerken als Europese executoriale titel.

2. Beoordeling

16. Reeds in overweging 19 van de EET-verordening wordt verklaard dat „deze verordening [...] geen verplichting [behelst] voor de lidstaten hun nationale wetgeving aan te passen aan de procedurele minimumnormen die in deze verordening zijn vastgesteld”. Voorts bepaalt artikel 19 van deze verordening dat „een beslissing [...] enkel [kan] worden gewaarmerkt als Europese executoriale titel indien de schuldenaar *volgens het recht van de lidstaat* van oorsprong kan verzoeken om heroverweging van de beslissing”.[4] Derhalve ben ik van mening dat de EET-verordening niet vereist dat de Belgische wetgeving wordt aangepast aan de procedurele minimumnormen van de verordening. Zoals overweging 19 tevens aangeeft, verschaft de EET-verordening beslist een „prikkel” om die aanpassing van de nationale wetgeving aan de procedurele minimumnormen van de verordening tot

3 — Zie naar analogie het arrest Krombach, C-7/98, EU:C:2000:164, waarin het Hof, onder verwijzing naar het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (Executieverdrag) (PB 1972, L 299, blz. 32), heeft geoordeeld dat „ook al heeft het Executieverdrag tot doel, ‚de vereenvoudiging te verzekeren van de formaliteiten waaraan de wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen onderworpen zijn', dit doel mag niet worden bereikt door afbreuk te doen aan de rechten van de verdediging” (punt 43). Zie eveneens het arrest Debaecker/Bouwman, 49/84, EU:C:1985:252, punt 10.

4 — Cursivering van mij. De „lidstaat van oorsprong” wordt in artikel 4, punt 4, van de EET-verordening omschreven als: „de lidstaat waar de beslissing [...] die als Europese executoriale titel moet worden gewaarmerkt, is gegeven”.

stand te brengen, door een snellere en efficiëntere tenuitvoerlegging van in de lidstaat van oorsprong gegeven beslissingen inzake niet-betwiste schuldvorderingen in andere lidstaten slechts mogelijk te maken indien aan deze minimumnormen wordt voldaan. Er is dan ook geen sprake van niet-nakoming in de zin van artikel 258 VWEU indien deze aanpassing niet wordt gedaan. [5]

17. Derhalve geef ik in overweging de eerste prejudiciële vraag aldus te beantwoorden dat het loutere feit dat het nationale recht mogelijkerwijs niet voorziet in een specifieke heroverwegingsprocedure conform het bepaalde in artikel 19 van de EET-verordening, geen schending uitmaakt van artikel 288 VWEU.

B – *Eerste en tweede subvraag van de tweede prejudiciële vraag*

18. De verwijzende rechter heeft de tweede prejudiciële vraag, die bestaat uit drie subvragen, voorgelegd, voor het geval de eerste prejudiciële vraag ontkennend wordt beantwoord. Aangezien de derde subvraag van deze tweede prejudiciële vraag past binnen de problematiek van de derde prejudiciële vraag, zal ik deze samen behandelen. Eerst behandel ik hier de eerste twee subvragen van de tweede prejudiciële vraag. De verwijzende rechter wenst in de eerste plaats te vernemen wat dient te worden verstaan onder „heroverweging van een beslissing" in de zin van artikel 19, lid 1, van de EET-verordening, en in de tweede plaats vraagt hij of het nationale rechtsstelsel alleen moet voorzien in een heroverwegingsprocedure indien de betekening of kennisgeving van een dagvaarding of het stuk dat het geding inleidt is geschied zonder bewijs van ontvangst (artikel 14 van de EET-verordening).

1. Voornaamste argumenten van partijen

19. De Portugese regering merkt op dat, krachtens artikel 19, lid 1, van de EET-verordening, de mogelijkheid die de schuldenaar heeft om te verzoeken om heroverweging van de uitspraak voortkomt uit het feit dat het voor hem in twee gevallen onmogelijk is de vordering te betwisten: ten eerste, wanneer de betekening of kennisgeving van het stuk dat het geding inleidt of van de dagvaarding of oproep voor een terechtzitting buiten zijn schuld niet zo tijdig is geschied als met het oog op zijn verdediging nodig was; en, in de tweede plaats, wanneer de schuldenaar de vordering niet heeft kunnen betwisten wegens overmacht of wegens buitengewone omstandigheden buiten zijn wil. Ze wijst erop dat de lidstaten niet verplicht zijn in hun rechtsstelsels specifiek te voorzien in een dergelijke heroverwegingsprocedure, ofschoon, als zij dit niet doen, de beslissingen van de rechterlijke instanties niet kunnen worden gewaarmerkt als Europese executoriale titel.

20. De Commissie stelt dat om een rechterlijke beslissing te kunnen waarmerken als Europese executoriale titel, het noodzakelijk is dat het nationale recht in de twee gevallen van artikel 19, lid 1, van de EET-verordening voorziet in een heroverwegingsprocedure. In de eerste plaats moet heroverweging mogelijk zijn in die gevallen waarin de betekening of kennisgeving van het stuk dat het geding inleidt of de dagvaarding of oproep voor een terechtzitting aan de schuldenaar is geschied op een van de in artikel 14 EET-verordening vermelde wijzen (ofwel, zoals het opschrift van dit artikel zegt, „zonder bewijs van ontvangst"), maar, buiten zijn schuld, niet zo tijdig als met het oog op zijn verdediging nodig was [onder a)]. In de tweede plaats moet heroverweging ook van toepassing zijn op

5 — In de processtukken staat dat er een niet-nakomingsprocedure tegen België is ingeleid, maar zoals blijkt uit de opmerkingen van de Commissie (punt 27) betreft deze inbreuk niet het feit dat het Belgische recht niet is aangepast aan de procedurele minimumnormen van de artikelen 12 e.v. van de EET-verordening (waaronder artikel 19), maar onder meer het feit dat België gerechtelijke beslissingen waarmerkt als Europese executoriale titel zonder de Commissie, overeenkomstig artikel 30, lid 1, van deze verordening mededeling te hebben gedaan van het bestaan in het Belgische recht van een procedure die voldoet aan de vereisten van artikel 19. De niet-nakomingsprocedure is op dit ogenblik geschorst, in afwachting van de uitspraak van het Hof in de onderhavige zaak.

alle andere gevallen waarin de schuldenaar de vordering niet heeft kunnen betwisten wegens overmacht of wegens buitengewone omstandigheden buiten zijn wil [onder b)]; hieronder vallen situaties waarin sprake is van een betekening of kennisgeving met ontvangstbevestiging (artikel 13), die echter gebrekkig blijkt.

21. De Commissie merkt op dat noch de twee in het Belgische recht voorziene rechtsmiddelen waarnaar de verwijzende rechter in zijn prejudiciële vraag verwijst (het „verzet" en het „hoger beroep"), noch het buitengewone rechtsmiddel „herroeping van het gewijsde" van artikel 1132 Ger. Wb. (waaraan de verwijzende rechter in zijn prejudiciële vragen niet refereert) kunnen voldoen aan de minimumvereisten van artikel 19 van de EET-verordening.

2. Beoordeling

a) Eerste subvraag van de tweede prejudiciële vraag

22. Met de eerste subvraag van de tweede prejudiciële vraag wenst de verwijzende rechter te vernemen wat moet worden verstaan onder „heroverweging van een beslissing" in de zin van artikel 19, lid 1, van de EET-verordening.

23. In dit verband zij erop gewezen dat de verordening niet omschrijft wat heroverweging in uitzonderingsgevallen inhoudt, maar slechts aangeeft dat het nationale recht moet beschikken over een procedure die de schuldenaar in staat stelt de beslissing in de gevallen van artikel 19, lid 1, van de EET-verordening te betwisten (blijkens lid 2, zelfs onder gunstiger voorwaarden dan de in lid 1 genoemde).

24. Aangezien deze procedure niet is geregeld in het Unierecht en de EET-verordening uitdrukkelijk verwijst naar de wetgeving van de lidstaat van oorsprong, kunnen de lidstaten voor het ene of het andere rechtsmiddel kiezen, mits de gekozen procedure de rechten van de schuldenaar op verdediging en een eerlijk proces voldoende eerbiedigt (overwegingen 10 en 11 van de EET-verordening). Ik ben van mening dat, naar analogie van artikel 18 van deze verordening en zoals ook overweging 14 van de EET-verordening lijkt te bevestigen, eerbiediging van het recht van de schuldenaar op verdediging vereist dat hem een procedure wordt geboden die volledige heroverweging van de beslissing mogelijk maakt, en waarin niet alleen de rechtsvragen worden beoordeeld. [6]

b) Tweede subvraag van de tweede prejudiciële vraag

25. Ten aanzien van de tweede subvraag van de tweede prejudiciële vraag betreffende de toepasselijkheid van de heroverwegingsprocedure van artikel 19, lid 1, EET-verordening op gevallen anders dan die waarin de betekening of kennisgeving van het stuk dat het geding inleidt of de dagvaarding of oproep voor een terechtzitting is geschied op een van de wijzen van artikel 14 van deze verordening, zij er allereerst op gewezen dat het Hof de verwijzende rechter heeft verzocht toe te lichten of en in hoeverre de situatie in het hoofdgeding daar daadwerkelijk onder valt. De verwijzende rechter heeft geantwoord dat „het hoofdgeding uitsluitend betrekking heeft op de omstandigheid dat de schuldenaar – ongeacht de wijze van betekening of kennisgeving – in gevallen van overmacht of buitengewone omstandigheden buiten diens wil niet de mogelijkheid heeft tot inhoudelijke ‚heroverweging' van de oorspronkelijke beslissing". Met andere woorden, de verwijzende rechter heeft bevestigd dat de feiten in deze zaak in beginsel vallen onder artikel 19, lid 1, onder b), van de EET-verordening.

6 — In die zin ook Pabst, S., „Art. 19 EG-VollstrTitel VO", in Rauscher, T. (ed.), *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht – Kommentar*, Sellier, 2010, punt 13.

26. Ik ben echter van mening dat de tweede subvraag van de tweede prejudiciële vraag, zoals deze is geformuleerd, dient te worden beantwoord ongeacht welke van de twee in artikel 19, lid 1, van de EET-verordening voorziene hypothesen van toepassing is op de feiten die aan het hoofdgeding ten grondslag liggen. De genoemde bepaling stelt de waarmerking als Europese executoriale titel namelijk niet afhankelijk van de vraag of de schuldenaar op wie een van de uitzonderingsgevallen van artikel 19, lid 1, van de EET-verordening van toepassing is, in concreto de mogelijkheid heeft of heeft gehad om te verzoeken om heroverweging van de beslissing, maar van het bestaan, in abstracto, in het rechtsstelsel van de lidstaat van oorsprong, van een „passende procedure" (overweging 14) om, in beide gevallen, te verzoeken om integrale toetsing van de gerechtelijke beslissing.[7] Van deze procedure dient bovendien mededeling te worden gedaan aan de Commissie, conform artikel 30, lid 1, onder a), van deze verordening.

27. Deze zienswijze vindt steun in het feit dat, in gevallen als het onderhavige, de aangezochte rechter niet altijd kan weten welke van de gevallen van artikel 19, lid 1, van de EET-verordening van toepassing is op de schuldenaar die niet is verschenen, zodat, bij de beslissing of de gegeven rechterlijke beslissing al dan niet wordt gewaarmerkt als Europese executoriale titel, de rechter het bestaan van deze procedures in abstracto moet beoordelen, en niet in concreto.

28. Om beslissingen van de gerechten van een lidstaat te kunnen waarmerken als Europese executoriale titel volstaat het op grond van het vorenstaande dan ook niet dat het rechtsstelsel van de betrokken lidstaat voorziet in een heroverwegingsprocedure indien de betekening of kennisgeving aan de schuldenaar van een dagvaarding of van het stuk dat het geding inleidt is geschied op de wijze van artikel 14 van de EET-verordening, dat wil zeggen, zonder bevestiging van ontvangst [uiteraard, mits de betekening of kennisgeving buiten zijn schuld niet zo tijdig is geschied als met het oog op zijn verdediging nodig was, wat de cumulatieve vereisten zijn van artikel 19, lid 1, onder a), ii), van deze verordening].[8] Vereist is bovendien dat het rechtsstelsel van die lidstaat beschikt over een heroverwegingsprocedure indien het geval van artikel 19, lid 1, onder b), van deze verordening zich voordoet, namelijk, indien de schuldenaar (ook in geval van betekeningen of kennisgevingen die zijn geschied op de wijze als voorzien in artikel 13 van de EET-verordening, dus met bewijs van ontvangst) de vordering niet heeft kunnen betwisten wegens overmacht of wegens buitengewone omstandigheden buiten zijn wil.

C – *Derde subvraag van de tweede prejudiciële vraag en derde prejudiciële vraag*

29. De derde subvraag van de tweede prejudiciële vraag en de derde prejudiciële vraag stellen de vraag aan de orde of de regels voor verzet en hoger beroep in het nationale recht, met inbegrip van de mogelijkheid de termijnen dienaangaande te verlengen in geval van overmacht, zijn aangepast aan de vereisten voor heroverweging in uitzonderingsgevallen van artikel 19, lid 1, van de EET-verordening.

7 — Zie onder meer: Arnold, S., „VO (EG) 805/2004 – Art. 19", in Geimer/Schütze, *Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen*, 2014, punt 1; Pabst, S., op. cit. (voetnoot 6), punt 4, alsook Kropholler/von Hein, „Art. 19 EuVTVO", in *Europäisches Zivilprozessrecht*, 9e ed., Frankfurt am Main, Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2011, punt 5, en de aldaar aangehaalde auteurs.

8 — De strekking van deze bepaling is verwarrend aangezien, waar wordt gesproken van schuld of wil, letterlijk wordt verwezen naar de betekening of kennisgeving, terwijl deze, aangezien ze geschiedt zonder bewijs van ontvangst, absoluut niet afhangt van de schuldenaar. Het is daarom logischer dit aldus op te vatten dat de schuld of wil van de schuldenaar verwijst naar de *omstandigheden waarin deze kennisneemt van de inhoud*, waarmee het aan hem toe te rekenen is als hij, bijvoorbeeld, door nalatigheid niet regelmatig zijn post controleert [zie in die zin Pabst, S., op. cit. (voetnoot 6), punt 9, en Arnold, S., op. cit. (voetnoot 7), punt 11; alsook van Drooghenbroeck, J.F., en Brijs, S.: „La pratique judiciaire au défi du titre exécutoire européen", in de Leval, G., en Candela Soriano, M. (ed.), *Espace judiciaire européen. Acquis et enjeux futurs en matière civile*, Brussel, Larcier, 2007, blz. 249].

1. Voornaamste argumenten van partijen

30. De Poolse regering verklaart, na de verschillen tussen „overmacht" en „buitengewone omstandigheden buiten de wil van de schuldenaar" te hebben onderzocht, dat de mogelijkheid tot verlenging van vervaltermijnen die de schuldenaar niet heeft kunnen eerbiedigen wegens „overmacht" of buitengewone omstandigheden die niet aan hem kunnen worden toegerekend, voldoende bescherming biedt in de zin van het genoemde artikel 19.

31. De Commissie is van mening dat artikel 50 Ger. Wb., zoals uitgelegd door de Belgische rechtspraak, verlenging van deze termijnen (voor hoger beroep en verzet) niet lijkt toe te staan op een wijze die voldoet aan de vereisten van artikel 19 van de EET-verordening, met name omdat het begrip „overmacht" in het Belgische recht zeer restrictief wordt uitgelegd en situaties die volgens dit artikel 19 „buitengewone omstandigheden" zouden zijn, hier niet onder vallen.

32. De Belgische regering stelt voor de eerste drie prejudiciële vragen tezamen te beantwoorden, in die zin dat de schuldenaar in elk geval in België, ook in geval van overmacht of buitengewone omstandigheden, beschikt over een passend en toereikend rechtsmiddel zoals voorgeschreven in de EET-verordening. In verband met de begrippen „overmacht" en „buitengewone omstandigheden buiten de wil van de schuldenaar" wijst zij erop dat „overmacht" volgens de omschrijving van het Belgische Hof van Cassatie ook „buitengewone omstandigheden buiten de wil van de schuldenaar" dekt, mits het voor de schuldenaar onmogelijk was een rechtsmiddel aan te wenden en hij deze omstandigheden niet kon voorzien, en evenmin kon voorkomen. Voorts zou, volgens de Belgische regering, een verweerder die niet op de hoogte is van het bestaan van de procedure, en aan wie de gerechtelijke beslissing niet is betekend, vanaf het moment waarop hij kennis krijgt van deze beslissing verzet of hoger beroep kunnen aantekenen, ook al is de gebruikelijke termijn voor het aanwenden van deze rechtsmiddelen reeds verstreken, mits hij onverwijld handelt.

2. Beoordeling

33. Blijkens de door de verwijzende rechter aangedragen informatie beschikt het Belgische rechtsstelsel in wezen over twee rechtsmiddelen tegen een gerechtelijke beslissing in gevallen als het onderhavige: het verzet, specifiek bedoeld om op te komen tegen verstekvonnissen (artikelen 1047 e.v. Ger. Wb.), en het hoger beroep (artikelen 1050 e.v. Ger. Wb.). Zoals bepaald in de artikelen 1048 en 1051 Ger. Wb. is de termijn voor het aantekenen van verzet respectievelijk instellen van hoger beroep een maand, te rekenen vanaf de betekening of kennisgeving van de beslissing. Indien de verweerder geen woonplaats heeft in België, wordt deze termijn overeenkomstig artikel 55 Ger. Wb. verlengd. Zoals de verwijzende rechter aangeeft, wordt artikel 50 Ger. Wb. door het Hof van Cassatie aldus uitgelegd dat verlenging van de termijn voor het instellen van rechtsmiddelen in gevallen van overmacht wordt aanvaard.

34. Allereerst moet ervan worden uitgegaan dat het aan de verwijzende rechter staat het nationale recht uit te leggen. Het is vaste rechtspraak dat „het niet aan het Hof [staat] om zich in het kader van een prejudiciële verwijzing uit te spreken over de uitlegging van de nationale bepalingen en te beoordelen of de verwijzende rechter deze correct uitlegt".[9] Het Hof is niet bevoegd de regels van het recht van de Unie op een bepaald geval „toe te passen".[10]

9 — Onder meer arrest Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, punt 22 en aldaar aangehaalde rechtspraak.

10 — Onder meer arresten Patriciello, C-163/10, EU:C:2011:543, punt 21, en NLB Leasing, C-209/14, EU:C:2015:440, punt 25.

35. Aldus staat het, in deze zaak, aan het Hof de verwijzende rechter alle noodzakelijke aanwijzingen over de inhoud van artikel 19 van de EET-verordening en de daarin vastgestelde vereisten te verschaffen, en is het de taak van de verwijzende rechter te bepalen wat de gevolgtrekkingen zijn van de uitlegging waarom hij heeft verzocht, en te bepalen of de nationale wetgeving al dan niet voldoet aan de procedurele minimumvereisten van artikel 19.

36. Zoals ik al eerder heb aangegeven, stelt artikel 19 van de EET-verordening, evenals de overige bepalingen van hoofdstuk III van de EET-verordening, een reeks procedurele minimumnormen vast waaraan de gerechtelijke procedures van de lidstaat van oorsprong moeten voldoen opdat door de gerechten aldaar gegeven beslissingen inzake niet-betwiste schuldvorderingen in die lidstaat kunnen worden gewaarmerkt als Europese executoriale titel. In concreto ziet artikel 19 op de twee in punt 28 van deze conclusie beschreven gevallen. Zoals ik reeds heb aangegeven, voldoet een rechtsstelsel aan de minimumnormen voor heroverweging in uitzonderingsgevallen, indien de schuldenaar in beide gevallen de mogelijkheid heeft om te verzoeken om heroverweging van de beslissing over een niet-betwiste schuldvordering.

37. Het geval van artikel 19, lid 1, onder a), van de EET-verordening is uitdrukkelijk bedoeld voor een situatie waarin het stuk waarop de schuldenaar had moeten reageren, aan hem is betekend of hem ter kennis is gebracht op een van de in artikel 14 van deze verordening voorziene wijzen. Al deze wijzen hebben gemeenschappelijk dat er geen waarborgen zijn, slechts een hoge waarschijnlijkheid, dat de schuldenaar, aan wie het stuk is gericht, het heeft ontvangen, zoals overweging 14 van de EET-verordening stelt. Het kan echter gebeuren, en die situatie valt onder artikel 19, lid 1, onder b), van deze verordening, dat de betekening of kennisgeving is geschied zoals beschreven in artikel 13 (dat wil zeggen, met bevestiging van ontvangst door de schuldenaar), maar het voor de schuldenaar wegens overmacht of buitengewone omstandigheden buiten zijn wil onmogelijk was de vordering te betwisten. Het kan ook gebeuren dat de betekening of kennisgeving wel heeft plaatsgevonden, maar aan een gebrek lijdt omdat de minimumnormen van de EET-verordening niet in acht zijn genomen.

38. Juist de situatie van een niet rechtsgeldig of zelfs helemaal niet verrichte betekening of kennisgeving heeft geleid tot het arrest eco cosmetics en Raiffeisenbank St. Georgen [11], waarin het Hof uitleg heeft gegeven aan een ogenschijnlijk met artikel 19 van de EET-verordening vergelijkbare bepaling, namelijk artikel 20 van verordening nr. 1896/2006. [12] Dit artikel 20 voorziet, in uitzonderingsgevallen, in heroverweging van een Europees betalingsbevel dat is uitgevaardigd in het kader van een Europese betalingsbevelprocedure. In genoemd arrest heeft het Hof geoordeeld dat, wanneer een betalingsbevel niet overeenkomstig de minimumnormen van verordening nr. 1896/2006 is betekend of ter kennis gebracht, de in die verordening – onder meer in artikel 20 – bedoelde procedures niet van toepassing zijn. In dergelijke gevallen zal de verweerder geen wezenlijke en gefundeerde mogelijkheid hebben gehad om verweer in te stellen op de wijze als voorzien in artikel 16 van deze verordening. [13] Wanneer de onregelmatigheid in de betekening of kennisgeving pas aan het licht komt nadat het Europese betalingsbevel uitvoerbaar is verklaard, moet de verweerder in staat worden gesteld hiertegen op te komen overeenkomstig de verweerprocedures waarover het nationale recht beschikt [14], zodat, wanneer hij die onregelmatigheid aantoont, de uitvoerbaarverklaring ongeldig wordt verklaard.

11 — C-119/13 en C-120/13, EU:C:2014:2144.

12 — Verordening (EG) van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 tot invoering van een Europese betalingsbevelprocedure (PB L 399, blz. 1).

13 — Zoals het Hof heeft geoordeeld in punt 41 van genoemd arrest: „Wanneer het Europees betalingsbevel niet wordt betekend of ter kennis gebracht overeenkomstig de minimumnormen [van verordening nr. 1896/2006], [...] is het niet zeker dat de verweerder over alle informatie beschikt die hij nodig heeft om te beslissen of hij verweer moet voeren tegen dat bevel”. Dit heeft weer gevolgen voor de geldigheid van procedures die afhangen van het verstrijken van de verweertermijn, zoals het geval is met de heroverwegingsprocedure van artikel 20.

14 — Arrest eco cosmetics en Raiffeisenbank St. Georgen, C-119/13 en C-120/13, EU:C:2014:2144, punten 46 en 47.

39. De redenering van het Hof in het arrest eco cosmetics en Raiffeisenbank St. Georgen [15] in verband met artikel 20 van verordening nr. 1896/2006 is mijns inziens echter niet van toepassing op een slechts ogenschijnlijk analoge bepaling, zoals artikel 19 van de EET-verordening. Zoals volgt uit het aangehaalde arrest, biedt een betekening of kennisgeving die niet voldoet aan de minimumnormen van verordening nr. 1896/2006 de schuldenaar niet de mogelijkheid tegen het Europees betalingsbevel op te komen via de daarvoor specifiek in de verordening zelf voorziene procedure, te weten het verweer. In dergelijke gevallen is heroverweging als bedoeld in artikel 20 van deze verordening niet eens mogelijk. Ingeval het Europese betalingsbevel uitvoerbaar is geworden omdat de schuldenaar geen verweer heeft kunnen voeren, kan tegen deze uitvoerbaarheid worden opgekomen via de in het nationale recht voorziene procedures, waarnaar artikel 26 van verordening nr. 1896/2006 ten aanzien van alle daarin niet voorziene procedurekwesties verwijst, maar niet via de weg van artikel 20 van deze verordening.

40. In tegenstelling tot artikel 20 van verordening nr. 1896/2006 wordt door artikel 19 van de EET-verordening niet een Unierechtelijk middel tot heroverweging ingevoerd en geregeld [16], maar stelt dit artikel een reeks minimumnormen vast waaraan het procesrecht van de lidstaten (in abstracto) moet voldoen opdat de door de nationale gerechten gegeven beslissingen kunnen worden gewaarmerkt als Europese executoriale titel. [17]Indien, in het kader van de EET-verordening, de betekening of kennisgeving van een stuk waarop de schuldenaar had moeten reageren op gebrekkige wijze is geschied – zelfs in het door de Commissie genoemde geval van betekening of kennisgeving met bevestiging van ontvangst door de schuldenaar overeenkomstig artikel 13 van de EET-verordening – blijft artikel 19 van de EET-verordening toepasselijk.

41. Om te voldoen aan de procedurele minimumvereisten van artikel 19 van de EET-verordening, mogen de in het nationale recht voorziene rechtsmiddelen – met name, maar niet uitsluitend in gevallen waarin de betekening of kennisgeving op gebrekkige wijze is geschied – echter niet een termijn vaststellen die ingaat op het tijdstip van betekening of kennisgeving van het stuk waarop de schuldenaar moet reageren. Om diverse redenen kan het gebeuren dat betekening of kennisgeving heeft plaatsgevonden, maar de schuldenaar niet binnen de in het nationale recht vastgestelde termijn kennis heeft kunnen nemen van de inhoud van het betekende of ter kennis gebrachte stuk, of dat hij hier buiten zijn schuld niet zo tijdig van heeft kunnen kennisnemen als met het oog op zijn verdediging nodig was. Zoals de verwijzende rechter in de op verzoek van het Hof aangedragen aanvullende informatie erkent, „kan de termijn voor het instellen van het rechtsmiddel zijn verstreken voordat de schuldenaar hier gebruik van heeft kunnen maken”.

42. Deze opvatting vindt steun in het oordeel van het Hof (in verband met artikel 34, lid 2, van verordening nr. 44/2001) [18] in het arrest ASML [19], dat luidt: „voor de conclusie dat de verweerder in de zin van artikel 34, punt 2, van verordening nr. 44/2001 ‚in staat’ is geweest om een rechtsmiddel aan te wenden tegen een bij verstek tegen hem gegeven beslissing, moet hij [...] kennis hebben gehad van de inhoud van die beslissing en wel zo dat hij tijdig en effectief zijn rechten geldend heeft kunnen maken bij het gerecht van de staat van herkomst” [20], en in het arrest van het Europees Hof voor de Rechten

15 — C-119/13 en C-120/13, EU:C:2014:2144.

16 — Zie in die zin eveneens Pabst, S., op. cit. (voetnoot 6), punt 3.

17 — In die zin eveneens Arnold, S., op. cit. (voetnoot 7), punt 4, die benadrukt dat, in afwijking van artikel 20 van verordening nr. 1896/2006, artikel 19 van de EET-verordening geen concreet gevolg vaststelt voor het geval het door de schuldenaar ingediende verzoek om heroverweging wordt toegewezen (ibidem, punt 8).

18 — Verordening (EG) van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB L 12, blz. 1). Zoals de Commissie opmerkt, vervult artikel 19 van de EET-verordening een soortgelijke functie als artikel 34, lid 2, van verordening nr. 44/2001, waardoor de uitlegging van laatstgenoemde bepaling relevant is voor die van eerstgenoemde.

19 — C-283/05, EU:C:2006:787, punt 48.

20 — Zie tevens het arrest Debaecker/Bouwman, 49/84, EU:C:1985:252: „de vraag of de betekening tijdig is geschied, [...] hangt af van een feitelijke beoordeling en [kan] dus niet [...] worden beslist op grond van het nationale recht van het land van herkomst, noch op grond van het nationale recht van de aangezochte rechter” (punt 27).

van de Mens in de zaak Miragall Escolano e.a.[21] volgens hetwelk „de partijen [...] in staat [moeten] zijn het recht uit te oefenen om een geding aanhangig te maken of hoger beroep aan te tekenen vanaf het ogenblik waarop zij daadwerkelijk kennis kunnen nemen van gerechtelijke beslissingen die hun een last opleggen of die hun gerechtvaardigde verwachtingen of belangen kunnen schenden".

43. Derhalve ben ik van mening dat de wetgeving van een lidstaat die de verweerder belet te verzoeken om heroverweging van een beslissing na het verstrijken van een maandtermijn die begint te lopen vanaf het tijdstip van de betekening of kennisgeving, en niet vanaf het tijdstip waarop de verweerder kennis heeft genomen van de inhoud ervan, niet voldoet aan de minimumnormen voor heroverweging in uitzonderingsgevallen. Indien dit zich in het nationale recht daadwerkelijk voordoet, is dit iets wat beoordeeld dient te worden door de verwijzende rechter.

44. Ten aanzien van de vraag of de mogelijkheid tot verlenging van de vervaltermijnen van de genoemde rechtsmiddelen in geval van overmacht of wegens buitengewone omstandigheden buiten de wil van de schuldenaar, onder de in het Ger. Wb. gestelde voorwaarden toereikend is om te voldoen aan de vereisten van artikel 19, lid 1, onder b), van de EET-verordening, herhaal ik dat het aan de verwijzende rechter staat het nationale recht uit te leggen. Uit het parallelle gebruik van de categorieën „overmacht" en andere „buitengewone omstandigheden" buiten de wil van de schuldenaar in artikel 19, lid 1, onder b), van de EET-verordening, is echter duidelijk dat die bepaling onderscheid maakt tussen deze twee begrippen.[22] Daarom valt hieruit mijns inziens af te leiden dat de EET-verordening zich verzet tegen een nationale wetgeving die uitsluitend in geval van „overmacht" verlenging toestaat van de termijnen om verweer in te stellen tegen een gerechtelijke beslissing inzake een betwiste schuldvordering, zonder rekening te houden met andere buitengewone omstandigheden buiten de wil van de schuldenaar waardoor deze de schuldvordering niet heeft kunnen betwisten. Dit is geheel in overeenstemming met het doel dat waarmerking als Europese executoriale titel van een beslissing alleen is toegestaan indien de rechten van de schuldenaar op verdediging en een eerlijk proces voldoende zijn gewaarborgd (zie overwegingen 10 en 11 van de EET-verordening). Of dit het geval is bij de betrokken nationale wetgeving, dient beoordeeld te worden door de verwijzende rechter.

45. Ik geef dan ook in overweging de derde subvraag van de tweede prejudiciële vraag en de derde prejudiciële vraag aldus te beantwoorden dat de wetgeving van een lidstaat die de schuldenaar belet te verzoeken om heroverweging van de beslissing nadat een termijn is verstreken die begint te lopen op het tijdstip van de betekening of kennisgeving, en niet vanaf het tijdstip waarop de schuldenaar daadwerkelijk kennis heeft gekregen van de inhoud van het betekende of ter kennis gebrachte, niet voldoet aan de minimumnormen voor heroverweging in uitzonderingsgevallen. Het staat aan de verwijzende rechter te beoordelen of het nationale procesrecht en de uitlegging die de gerechten in de lidstaat hieraan geven verlenging toestaat van de termijnen om een rechtsmiddel aan te wenden tegen een rechterlijke beslissing inzake een niet-betwiste schuldvordering, niet alleen in gevallen van overmacht, maar ook indien zich andere buitengewone omstandigheden buiten de wil van de schuldenaar voordoen, waardoor hij mogelijkerwijs de vordering niet heeft kunnen betwisten, zoals bepaald in artikel 19 van de EET-verordening.

D – *Vierde prejudiciële vraag*

46. Met de vierde prejudiciële vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of de waarmerking van de rechterlijke beslissing als Europese executoriale titel een rechtsprekende handeling is, en derhalve is voorbehouden aan de rechter, waarom moet worden verzocht in het stuk dat het geding inleidt, dan wel kan worden opgedragen aan de griffier.

21 — EHRM, arrest Miragall Escolano e.a./Spanje van 25 januari 2000, Recueil des arrêts et décisions 2000-I, blz. 275, § 37.

22 — De gebruikte formulering is dezelfde als die van artikel 20, lid 1, onder b), van verordening nr. 1896/2006, in verband met welke bepaling het Hof, in de beschikking Novontech-Zala kft., C-324/12, EU:C:2013:205, punt 24, reeds heeft bevestigd dat sprake is van twee verschillende categorieën, door te oordelen dat „in een situatie waarin er geen sprake is van overmacht, [...] sprake [moet] zijn van buitengewone omstandigheden waardoor de verweerder de vordering niet binnen de gestelde termijn kon betwisten".

1. Voornaamste argumenten van partijen

47. De Belgische regering is van mening dat waarmerking geen rechtsprekende handeling is, en dus kan worden toevertrouwd aan de griffier.

48. De Poolse regering merkt op dat, op grond van het beginsel van procedurele autonomie, het aan het nationale recht staat om te bepalen welke instantie wordt belast met de waarmerking. Dat hoeft niet noodzakelijkerwijs een rechter te zijn, mits het doeltreffendheidsbeginsel wordt nageleefd.

49. Volgens de Portugese regering behelst de voornoemde verordening niet de verplichting dat een niet-betwiste schuldvordering door een rechter wordt gewaarmerkt als Europese executoriale titel [23], maar blijkt uit de verordening wel dat, in het geval van rechterlijke beslissingen, de beslissing inzake de waarmerking een rechterlijke handeling is, waarmee de rechter die een beslissing geeft tevens bevoegd is om te verifiëren of is voldaan aan de vereisten van de verordening voor waarmerking van de beslissing als Europese executoriale titel. Een beslissing die automatische erkenning toelaat zonder andere formaliteiten dan een specifieke executoriale titel dient dan ook noodzakelijkerwijs te worden genomen door een rechter. [24]

50. De Commissie acht het niet noodzakelijk dat de waarmerking wordt toevertrouwd aan een rechter, waarmee de lidstaten een ambtenaar van een rechtbank of gerechtshof hiermee kunnen belasten, mits de doeltreffendheid van de EET-verordening niet in het gedrang komt en de betrokken partijen geen bijkomende lasten worden opgelegd. Volgens de Commissie [25] moeten de lidstaten erop toezien dat de personen die worden belast met de waarmerking, voldoende juridisch zijn opgeleid waardoor zij in staat zijn om de door de verordening vereiste objectieve beoordeling te maken.

2. Beoordeling

51. Artikel 6, lid 1, van de EET-verordening geeft alleen aan dat het verzoek om waarmerking als Europese executoriale titel van de beslissing inzake een niet-betwiste schuldvordering moet worden gedaan „aan het gerecht van oorsprong” [26], maar geeft de lidstaten „een zekere flexibiliteit [...] bij de vaststelling van de bevoegdheid”. [27] Gebruikmakend van deze „flexibiliteit” heeft België de functie van het waarmerken in het kader van de EET-verordening toevertrouwd aan de griffier, en niet aan de rechter. [28]

23 — Punt 18 van haar opmerkingen.

24 — Punt 15 van haar opmerkingen.

25 — Punt 13 van haar opmerkingen.

26 — In artikel 4, nummer 6, omschreven als „het gerecht waarbij de procedure aanhangig was op het tijdstip waarop de in artikel 3, lid 1, onder a), b) of c), vervatte voorwaarden vervuld waren”.

27 — COM(2004) 90 definitief, nummer 3.3.2, opmerkingen betreffende het toenmalige artikel 5 van het gemeenschappelijk standpunt van de Raad met het oog op de aanneming van deze verordening.

28 — België heeft dit gedaan bij Ministeriële Omzendbrief van 22 juni 2005 (*Belgisch Staatsblad* van 28 oktober 2005, blz. 47402). Scherpe kritiek hierop is geleverd door Kropholler/von Hein, „Art. 6 EuVTVO”, in *Europäisches Zivilprozessrecht*, 9e druk, Frankfurt am Main, Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2011, punt 3, en de aldaar aangehaalde auteurs. Zie ook, in het bijzonder met betrekking tot de Belgische zaak, van Drooghenbroeck, J.F., en Brijs, S., *Un titre exécutoire européen*, Brussel, Larcier, 2006, blz. 14 e.v.; van deze zelfde auteurs, „La pratique judiciaire au défi du titre exécutoire européen”, in de Leval, G., en Candela Soriano, M. (ed.), *Espace judiciaire européen. Acquis et enjeux futurs en matière civile*, Brussel, Larcier, 2007, blz. 215 e.v., en Gielen, P., „Le titre exécutoire européen, cinq ans après: rêve ou réalité?”, *Journal des Tribunaux*, 2010, blz. 571. Een volledig overzicht van de Belgische rechtspraak op dit gebied en de door de rechters en griffiers in België ontwikkelde praktijk in verband met de waarmerking als Europese executoriale titel van rechterlijke beslissingen in Vanheukelen, C., „Le titre exécutoire européen – Approche d'un praticien du droit”, in de Leval, G., en Georges, F. (ed.), *Le Droit judiciaire en mutation. En hommage à Alphonse Kohl*, Luik, Anthemis, 2007, blz. 17 e.v.

52. Mijns inziens moet bovenal onderscheid worden gemaakt – zoals de verwijzende rechter doet in zijn prejudiciële vraag – tussen „waarmerking van de rechterlijke beslissing als Europese executoriale titel" (artikel 6 EET-verordening) en „verstrekking van het bewijs van waarmerking" (artikel 9 EET-verordening) [29]. Ik ben van mening dat de verstrekking van het bewijs van waarmerking, nadat de beslissing inzake de waarmerking als Europese executoriale titel is genomen (welke beslissing vereist dat wordt getoetst of is voldaan aan de minimumvereisten van de EET-verordening), niet noodzakelijkerwijs een handeling is die moet worden verricht door de rechter, en aldus kan worden overgelaten aan de griffier.

53. Wat betreft de waarmerking zelf heb ik, afgezien van het louter grammaticale argument dat de EET-verordening altijd verwijst naar een „gerecht" als aanduiding van de met de waarmerking belaste instantie [30], ernstige twijfels of genoemde toetsing kan worden overgelaten aan de griffier. De door de EET-verordening vereiste controle is geen louter formele controle, maar vereist een onderzoek naar de regelmatigheid van de door een rechter gegeven beslissing en de gevolgde procedure, en brengt met zich mee dat onder meer moet worden getoetst of het recht van de staat van oorsprong heroverweging in de zin van artikel 19 van deze verordening toestaat. In het specifieke geval van België lijkt dit voorwerp te zijn van hevige controverse in de rechtspraak en rechtsleer, zoals blijkt uit de door de verwijzende rechter aangedragen informatie. [31]

54. Juist wanneer er een dusdanige controverse bestaat over de vraag of het nationale recht van een lidstaat al dan niet voldoet aan de minimumnormen van voornoemd artikel 19, zou, mijns inziens, uitsluitend de rechter moeten oordelen of een beslissing kan worden gewaarmerkt als Europese executoriale titel. Bovendien moet er rekening mee worden gehouden dat tegen de beslissing tot waarmerking geen rechtsmiddel openstaat, zoals bepaald in artikel 10, lid 4, van de EET-verordening [32], en dat de gerechten in de lidstaat van tenuitvoerlegging niet kunnen toetsen of in de lidstaat van oorsprong de procedurele minimumnormen zijn toegepast. [33]

55. Gelet op vorenstaande overwegingen en juist om te waarborgen – met name wanneer er, zoals in casu, in de rechtspraak een hevige controverse bestaat – dat de rechten van de schuldenaar op verdediging en een eerlijk proces, beide erkend bij artikel 47 van het Handvest, volledig worden geëerbiedigd, ben ik van mening dat de beslissing tot waarmerking als Europese executoriale titel van een rechterlijke beslissing moet zijn voorbehouden aan de rechter, onverminderd het feit dat de griffier kan worden belast met het verstrekken van het bewijs van waarmerking.

56. Ten aanzien van de vraag of de waarmerking van de rechterlijke beslissing als Europese executoriale titel gevorderd dient te worden in het gedinginleidende stuk (eind van het eerste deel van de vierde prejudiciële vraag), bepaalt artikel 6 van de EET-verordening dat de in een lidstaat gegeven beslissing inzake een niet-betwiste schuldvordering op *te eniger tijd* aan het gerecht van oorsprong gedaan verzoek, als Europese executoriale titel wordt gewaarmerkt. Zoals de Commissie opmerkt, zou het geen zin hebben te eisen dat het verzoek om waarmerking samen met het inleidende stuk wordt

29 — „De EET [Europese executoriale titel] is niet een ‚speciaal soort beslissing', maar een ‚eigenschap' van bepaalde beslissingen, gerechtelijke schikkingen en documenten die, nadat is vastgesteld dat ze zijn afgegeven conform bepaalde vereisten en uit een document (= het EET-bewijs) blijkt dat is voldaan aan die vereisten, toelaat dat ze in de gehele Europese Unie dezelfde mate van uitvoerbaarheid hebben als in de lidstaat waarin ze zijn afgegeven [...]. Het EET-bewijs [...] is het document waaruit blijkt dat is voldaan aan genoemde voorwaarden en is een weergave van de wezenlijke inhoud van de beslissing [...] die uitvoerbaar is [...]. De hoedanigheid van EET blijkt uit het ‚EET-bewijs'" [Gil Nievas, R., en Carrascosa González, J., „Consideraciones sobre el Reglamento 805/2004, de 21 de abril de 2004, por el que se establece un título ejecutivo europeo para créditos no impugnados", in Calvo Caravaca, A.L., en Castellanos Ruiz, E. (ed.), *La Unión Europea ante el Derecho de la globalización*, Colex, 2008, blz. 380 en 381].

30 — Zie tevens overweging 17, waarin wordt gesproken over „de gerechten die bevoegd zijn te controleren of de procedurele minimumnormen volledig zijn nageleefd".

31 — Zie eveneens de werken van de in voetnoot 28 aangehaalde Belgische auteurs.

32 — Een bewijs van waarmerking als Europese executoriale titel kan alleen worden gerectificeerd wanneer ten gevolge van een materiële fout de beslissing en het bewijs van waarmerking onderling verschillen [artikel 10, lid 1, onder a), van de EET-verordening] of ingetrokken wanneer het, in het licht van de in deze verordening neergelegde vereisten, kennelijk ten onrechte is toegekend.

33 — Overweging 18 van de EET-verordening.

ingediend (ofschoon het verzoek uiteraard in dat stadium kan worden gedaan) omdat men op dat tijdstip nog niet kan weten of de schuldvordering al dan niet zal worden betwist en derhalve, of de beslissing die uiteindelijk wordt gegeven in de procedure voldoet aan de vereisten om te kunnen worden gewaarmerkt als Europese executoriale titel.

57. Concluderend geef ik het Hof in overweging op de vierde prejudiciële vraag te antwoorden dat de beslissing tot waarmerking als Europese executoriale titel van een rechterlijke beslissing moet zijn voorbehouden aan de rechter, onverminderd het feit dat de griffier kan worden belast met het verstrekken van het bewijs van waarmerking.

E – *Vijfde prejudiciële vraag*

58. De vijfde prejudiciële vraag, die is gesteld voor het geval dat de waarmerking als Europese executoriale titel geen rechtsprekende handeling is, betreft het tijdstip waarop moet worden verzocht om deze waarmerking. Het is met name de vraag of kan worden verzocht om een Europese executoriale titel nadat de te waarmerken beslissing kracht van gewijsde heeft verkregen.

59. Gelet op het antwoord op de vierde vraag behoeft de vijfde vraag niet te worden beantwoord.

60. Zou het Hof mijn voorstel met betrekking tot de vierde prejudiciële vraag niet volgen, dan moet ermee rekening worden gehouden dat, in deze zaak, aan de verwijzende rechter is gevraagd te bevestigen of in de hoofdzaak daadwerkelijk sprake was van het geval dat de eiser in het gedinginleidende stuk niet had verzocht om waarmerking van de beslissing. Aangezien de verwijzende rechter heeft bevestigd dat de verzoeker in het gedinginleidende stuk wel heeft verzocht om waarmerking van de te geven beslissing als Europese executoriale titel, ben ik van mening dat de vijfde prejudiciële vraag hoe dan ook niet hoeft te worden beantwoord, aangezien het hier om een hypothetische vraag gaat.

IV – **Conclusie**

61. Op bovengenoemde gronden geef ik het Hof in overweging op de vragen van het Hof van Beroep te Antwerpen te antwoorden als volgt:

„1) Het loutere feit dat het nationale recht mogelijkerwijs niet voorziet in een specifieke heroverwegingsprocedure overeenkomstig het bepaalde in artikel 19 van verordening (EG) nr. 805/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 tot invoering van een Europese executoriale titel voor niet-betwiste schuldvorderingen maakt geen schending uit van artikel 288 VWEU.

2) Om te kunnen overgaan tot waarmerking als Europese executoriale titel van beslissingen van gerechten van een lidstaat, volstaat het niet dat het rechtsstelsel van die staat voorziet in de mogelijkheid om te verzoeken om heroverweging indien de betekening of kennisgeving aan de schuldenaar van een dagvaarding of stuk dat een geding inleidt is geschied op de wijze vermeld in artikel 14 van verordening nr. 805/2004 en is voldaan aan de overige vereisten van artikel 19, lid 1, onder a), van genoemde verordening. Het is bovendien noodzakelijk dat het rechtsstelsel van die lidstaat ook heroverweging mogelijk maakt ingeval de schuldenaar (ook in geval van betekeningen of kennisgevingen verricht op de wijze van artikel 13 van verordening nr. 805/2004) de schuldvordering niet heeft kunnen betwisten wegens overmacht of uitzonderlijke omstandigheden buiten zijn wil. De door de lidstaat gekozen procedure moet de rechten van de schuldenaar op verdediging en een eerlijk proces voldoende eerbiedigen en volledige heroverweging van de beslissing mogelijk maken en niet beperkt blijven tot de rechtsvragen.

3) De wetgeving van een lidstaat die de schuldenaar belet te verzoeken om heroverweging van de beslissing nadat een termijn is verstreken die begint te lopen op het tijdstip van de betekening of kennisgeving, en niet vanaf het tijdstip waarop de schuldenaar daadwerkelijk kennis heeft gekregen van de inhoud van het betekende of ter kennis gebrachte, voldoet niet aan de minimumnormen voor heroverweging in uitzonderingsgevallen. Het staat aan de verwijzende rechter te beoordelen of het nationale procesrecht en de uitlegging die de gerechten in de lidstaat hieraan geven verlenging toestaat van de termijnen om een rechtsmiddel aan te wenden tegen een rechterlijke beslissing inzake een niet-betwiste schuldvordering, niet alleen in gevallen van overmacht, maar ook indien zich andere buitengewone omstandigheden buiten de wil van de schuldenaar voordoen, waardoor hij mogelijkerwijs de vordering niet heeft kunnen betwisten, zoals bepaald in artikel 19 van verordening nr. 805/2004.

4) De beslissing tot waarmerking als Europese executoriale titel van een rechterlijke beslissing moet zijn voorbehouden aan de rechter, onverminderd het feit dat de griffier kan worden belast met het verstrekken van het bewijs van waarmerking.

5) De vijfde prejudiciële vraag behoeft niet te worden beantwoord.”